

[Вчитися >](#)

7.12.2015

Яким буде майбутнє бібліотек?

Директор наукової бібліотеки Національного університету «Києво-Могилянська академія» Сергій Назаровець коментує готовність українських бібліотек до глобальних викликів:
«Місія бібліотек – задовольняти інформаційні потреби та зберігати знання, відтак, чим досконалішими будуть технології, тим краще ми зможемо

СПІЛЬНОКОШТ

«ЖИВА ВАТРА». Міжнародна телеверсія

Команда фільму «Жива ватра» готує телевізійну версію фільму для міжнародних та українських глядачів

25%
ПІДТРИМАНО

34529 ГРН
ЗІБРАНО

21 ДЕНЬ
ЗАЛИШИЛОСЬ

ПІДТРИМАЙ

BIGGGG
IDEA

Big Idea

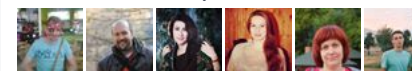
Можливості
серед освіти і інфраструктури

Like Page

21k likes

Практики
журнал соціальних ініціатив

Be the first of your friends to like this

виконувати свою місію».

1358 671 Share 8 12

Важко уявляти яскраве майбутнє бібліотек і водночас спостерігати за пост-рецепційним станом багатьох бібліотечних закладів, які зараз змушені доводити доречність свого існування, переживаючи скрутні часи, а то й знаходячись під постійною загрозою закриття.

Але в новій доповіді на тему бібліотек від компанії [Arup](#) (яка займається соціально ангажованим дизайном) йдеться не про похмурі перспективи, а навпаки, переконливо доводиться, що навіть у такі скрутні часи деякі бібліотеки переживають «ренесанс», і що майбутнє може принести хороші зміни і для інших бібліотек.

«Незважаючи на відсутність фінансування та загрози онлайн-альтернатив традиційним бібліотекам, «тенденції, що формують майбутнє бібліотечних закладів, мають потенціал для того, аби змінити і реанімувати роль бібліотек у суспільних, академічних і корпоративних колах», – говорить в доповіді.

Інтерактивне знання

У бібліотеках завжди зберігали знання. У минулому знаннями була інформація в книгах. Сьогодні знання є оцифрованим; деяка інформація, що зберігалась на DVD, дискетах і в zip-файлах, може бути втрачена через зміну форматів (це явище називається "bit rot" і означає занепад програмного забезпечення, а іноді і деградацію даних).

«Я вважаю, що необхідно не просто створити нову інфраструктуру, призначену для зберігання знань у цифровому форматі, але й розробити механізми, які забезпечать ефективне зберігання оцифрованих знань протягом тривалого часу», – зазначає Вінт Серф, один з найперших інтернет-ентузіастів.

Бібліотеки можуть використовувати онлайн-мережі, щоб «забезпечити широкий доступ до раніше недоступних архівів». Бібліотека Конгресу США використовує Flickr для розміщення фотоархіву у світовій мережі, покладаючись на допомогу

BIGGGG
IDEA

Велика Ідея

Elena

Alexandra

Spyaschaya

Anastasia

добровольців для проставлення тегів.

Бібліотеки також можуть спробувати профінансувати свої проекти за допомогою спільнокошту, використовуючи Kickstarter.

“”

За минулий рік на Kickstarter було залучено більше \$ 1 млрд для потреб бібліотек, окрім того, за допомогою платформи Kickstarter в період між 2013 і 2014 було профінансовано понад 150 бібліотечних проектів.

Стимулювання співпраці

Бібліотеки можуть бути як місцем індивідуального навчання для окремих осіб, так і місцем зустрічі для тих, хто прагне до співпраці з іншими. «За умов зростання ролі економіки знань, у середовищі з високим рівнем співпраці при допомозі негайно засвоєваної інформації створюються нові цінності», – говориться в доповіді.

“”

Це означає, що із місць збереження книг бібліотеки перетворюються на «простір, в якому відбувається значуща взаємодія».

В майбутніх бібліотеках будуть працювати роботи та комплексні механізми, за допомогою яких можна буде збирати книги у читальних залах та діставати необхідні матеріали з підземних сховищ. У доповіді наводиться приклад бібліотеки Університету Чикаго, де з 2011 року працює вражаючий «бібліотекар-бот».

Центри організації дозвілля

Майбутні бібліотеки можуть грати нову роль в суспільстві. До штату Центральної бібліотеки у Сан-Франциско, наприклад, входить соціальний працівник, який допомагає бездомним. «Співробітники бібліотек, які отримали необхідну професійну підготовку, допомагають бездомним отримати доступ до інформації про притулки та спеціалізовані заклади, а також дізнатись про свої права та спеціальні програми», – йдеться у доповіді Агир.

Завдяки програмі по скороченню бездомності, підтриманою Центральною бібліотекою Сан-Франциско, притулок отримало більше 150 осіб, а ще 800 бездомних отримали доступ до соціальних послуг.

«Багато бібліотек будуть працювати на благо малозабезпечених громадян, оскільки вони забезпечують рівний доступ до інформації для всіх, незалежно від національності, віку, статі та сексуальності користувачів бібліотечних послуг», – говориться в доповіді.

Безперервне навчання

Бібліотека майбутнього стане інтерактивною; доступ до знань відвідувачі будуть отримувати за допомогою сенсорних екранів, технологій доповненої реальності та смарт-пристроїв.

“”

«У майбутньому межі між персональними пристроями і штучно створеним середовищем стануть розмитими; реальне життя наповниться новими шарами інформації, яка буде доступна користувачам у будь-який момент», – говориться в доповіді.

Водночас простір бібліотеки більше не буде обмежений стінами, натомість у користувачів з'явиться доступ до інтернет-ресурсів, соціальних мереж, ресурсів спільнокошту та мобільних послуг, а також до бібліотечних зібрань, які раніше були недоступними для широкого загалу.

В якості партнерів-поширювачів бібліотечних ресурсів можуть виступати різноманітні організації, наприклад, такі як Московський метрополітен, де був запущений проект «Віртуальна бібліотека Московського метрополітену», який дозволяє скачувати книги російської класиків під час перебування в метро.

Найважливішим питанням, звичайно, залишаються фінанси: чи буде у бібліотек матеріальна можливість робити те, що їм потрібно робити? Навіть найкращі починання не вийде реалізувати, якщо не вдасться знайти альтернативні джерела фінансування.

Досвід Kickstarter переконує, що спільнокошт та соціальне кредитування допомагають перетворити можливості на реальність. Але не можна покладатися лише на спільнокошт; у доповіді Агур йдеться про «розширення спектру державних та комерційних послуг», які надаватимуть бібліотеки.

Бен Шіллер, fastcoexist.com, переклад: Інга Попеско

А що ж в Україні?

Сергій Назаровець

директор наукової бібліотеки
Національного університету «Києво-
Могиланська академія», координатор
проекту ELibUkr в Україні Associate
Editor [DOAJ](#)

Десь у середині 90-х українські бібліотекарі безвідповідально почали гратися у протиставлення паперової книги комп'ютерам та Інтернету... і дуже швидко за це поплатися суттєвою втратою користувачів.

Ми не можемо наступати на ті ж граблі, тому зараз сучасну бібліотеку просто неможливо собі помислити без Інтернету та комп'ютерних технологій. Місія бібліотек – задовольняти інформаційні потреби та зберігати знання, відтак, чим досконалішими будуть технології, тим краще ми зможемо виконувати свою місію.

Звичайно, це не означає, що достатньо нафарширувати бібліотеки технологіями і чекати, коли читачі самі прийдуть. Нам потрібно активно пропонувати свої послуги, постійно вдосконалювати сервіси, знати

інформаційні потреби своїх користувачів, але розвиток комп'ютерних технологій тільки допоможе нам у цьому.

Задовольняти інформаційні потреби та зберігати знання – це, звичайно, не є щось нове. Просто завжди слід пам'ятати, що постійно змінюються і самі технології, і користувачі та їх потреби. Бачимо, що зараз, крім «класичних» послуг, які в основному пов'язані з доступом до інформації, користувачі вимагають і доступ до сервісів електронного навчання, і облаштування простору для спільної роботи, і промоції їх художніх, чи інтелектуальних продуктів у світовому інформаційному просторі... і бібліотеки можуть та повинні надавати подібні послуги, що цілковито відповідає нашій місії.

Однак, як на мене, навіть цього вже недостатньо бібліотекам, щоб вважатися сучасними інституціями. Мені дуже подобається фраза з одного серіалу – "You're the future. Ain't nothing scarier than that". Бібліотекарі повинні перестати бути фаталістами. Нам слід вчитися передбачати потреби користувачів. Що вимагатиме наш читач через 5, 10, 20... років? І, звісно ж, не просто забавлятися у Мічіо Кайку, а й відповідно застосовувати наші сервіси.

Проблема в тому що, українські бібліотеки дуже погано фінансуються. Як ми можемо рухатися до глобальної економіки, якщо у для нас вже стали нормою повідомлення типу – «бібліотека залишилась без фінансування»? Як може співпрацювати український бібліотекар на світовому рівні якщо йому забракне зарплати для сплати візового збору?

Проблеми з фінансуванням відвертали і відвертають сильних молодих людей від вибору бібліотечної професії, а крім того це живить непотизм і корупцію, які також процвітають у нашій галузі. Як результат, штати вітчизняних бібліотек часто перенасичені некомпетентними, старими, корумпованими, неамбїтними, лінивими кадрами, що не дозволяють українському бібліотекознавству сформувати креативну масу для злагодженої роботи над глобальними викликами.

Ще одна особливість українських бібліотек – це незнання іноземних мов, яке часто призводить до локальності вітчизняної бібліотечної справи, її замкненості в пострадянських межах. Як наслідок, наші бібліотекарі знайомляться не зі світовими практиками, ресурсами, технологіями, а лише з тими, які можуть зрозуміти. Звичайно, як правило, це російський контент та розробки, які часто не тільки не передові, а й деколи отруєні певною ідеологією.

Зараз, маємо певні надії на новий закон про вищу освіту, який розширює автономію українських університетів. Сподіваймося, що гарантована автономія не залишиться тільки на папері, наші університети перестануть жити за одним лекалом і керівники вузів зможуть краще планувати розвиток своїх установ.

Розуміємо, що жоден сучасний університет, як науково-дослідна та освітня установа, просто не здатен існувати без якісної бібліотеки. Тому, власне прогножую, що саме вузівські бібліотеки стануть піонерами цих неймовірних якісних перетворень, а вже від них даний позитивний досвід запозичать публічні та НАНівські бібліотеки.

Автор:

ВЕЛИКА ІДЕЯ

www.biggggidea.com

👁 1358

🗨 671

Share

8

12

Маєте цікавий матеріал для Великої Ідеї?
Хочете підкинути тему публікації?

Пишіть на:
editors@biggggidea.com